

3. Néhány erdélyi andesitnek közettani vizsgálata. Az 1878. év nyarán az Érczhegységbe tett kirándulásom alkalmával több ponton andesiteket gyűjték, melyeket még a múlt évben **Tömösváry Ödön** tanárjelölt urⁿ tanulmányozott és közelebb meghatározott. Tanulmányának eredményei röviden a következők.

a) Porkura és Herczegágy közt a hegnyergén szálaban álló andesit sötét rozsdásszürke kőzet sárgásbarna tömött alapanyaggal, melyből nagy mennyiségben következő ásványok vannak kiválva: a) kissé sárgás színű, kevésbé fénylő apró plagioklas kristálykák, Szabó módszere szerint meghatározva jellemző andesin; b) viztiszta quartz-szemcsék és kopott kristályalakok ($P.\infty P$); c) kisebb nagyobb, néha 5–8 mm. hosszú amphiboloszlopok; és d) apró fekete fénylő biotit lemezekkék. A kőzet tömörsége = 2.65. Górcső alatt az alapanyag félig kristályosnak mutatkozik apolár üvegnek csekély nyomával s bolyhos mállási termékekkel. A jelleges plagioklas metszetek szép héjas szerkezetet tüntetnek fel; az említett elegyrészekhez még elég bőven magnetit kristály metszetek járulnak. — A kőzet ezeknél fogva typicus dacit vagyis amph. biot. quarczandesit.

b) A pojánai völgy felső részében heverő nagy tömzsök kőzete szürkés zöldes, felhárpettyes, igen szívós. Tömött bő alapanyagából kiválva látható: a) tejfehér fénytelen földpát-kristálykák, melyek a lángelemzésnél labrador gyanánt viselkedtek; b) fénylő fekete amphibol oszlopcskák, melyek 2 mm. hosszúságot érnek. Tömörsége = 2.66. Górcső alatt az alapanyag mikrokristályosnak bizonyul apolár üvegnek semmi nyomával, de bőven apró tűalakú mikrolithekkel és viridit-foltokkal, melytől a kőzet zöld színét kapja, végül sok gáz- és folyadék zárványokkal. A plagioklas héjas képződésen kívül rendkívül sok zárványt mutat az alapanyagból, a magnetitből és mikrolithekből. Az amphibol zöldesbarna színű metszetei gyapjas-bolyhos öv által vannak körülvéve erősen mállottak és sok vasrozsdafoltot tartalmaznak. Magnetit finom por alakjában sok van az alapanyagban s nagyobb szemcsékben a kiválott ásványokban is. A kőzet ezeknél fogva: amphibol andesit zöldkő módosulatban.

c) Trestia felett a Stója hegy nyergén gyűjtött andesit egyenetlen törésű szürkés kőzet, melyben piszkos sárga, kevésbé fénylő földpátjegeczek mutatkoznak, s az amphibol oszlopok is fénytelenek, mielő a kőzetnek meglehetősen mállottsága kitűnik. Tömörsége 2.70.

Górcső alatt a barnás alapanyag a mállási terményektől homályos, s keresztezett nikolok közt teljesen sötét, tehát üveges, csupán apró földpátmikrolithek fénylenek ki belőle. A földpát, mely a lángelemzésnél andesinnnek bizonyult, tele van zárványokkal és felhős mállási terményekkel; az amphibol barnás- és zöldessárga metszeteket képez sötét fekete bolyhos karimával és sok magnetit zárványt tartalmaz, mely az alapanyagban is bőven mutatkozik elszórva. A kőzet jelleges, de mállott a *phibolandesit*.

d) Végül a dévai Várhegynek ismeretes összetételű (labrador + amphibol + biotit + magnetit) andesitjének tömörségét 2.66-nak határozta meg Tömösváry.

Közli Dr. Koch.

4. A M.-Csesztve melletti Maros porondjának ásványtani összetétele. Dr. Primics György tisztelettel a múlt nyáron M.-Csesztvén a Maros porondját egy cigány által iszapoltatta azon czélból, hogy az erdélyi muzeum számára mosóaranyat és lehetőleg egyéb ásványokat is kapjon innen, s a mosás nem volt eredménytelen. Az iszapmaradékot elhözván, a múlt félév alatt **Vutskits György** tanárjelölt ur a tanárképezdei gyakorlatokon szorgalmasan foglalkozott ezen porond ásványos elegyrészeinek kiválogatásával és meghatározásával s munkálkodásának eredménye gyanánt egészen röviden a következőket érdemes közölni itten.

1. Arany apró, határozatlan körvonalu vékony lemezekben találtott, és igen szép sötétsárga színe miatt bizonyára magas karátos, mely oknál fogva valószínűleg az Aranyos-menti kristályos palákból került ki a java.

2. A kimosott porondnak legnagyobb mennyiségét a közönséges gránát képezi, és pedig rendszeren kopott, gombostűfejnyínel valamivel nagyobb szemekben; de itt-ott egyes ∞ 0 alakú jegeczet is lehetett látni. —

A szemeléskor föltűntek egyes rózsaszínű töredékek, melyek a spinell kinézésére emlékeztettek; de ezek is könnyen olvadván, csak gránátnak tarthatók. Tudjuk, hogy a gránát igen sok kőzetnek esetleges keverékrésze, így a esillámpalának, gneisznak, amphibol- és chloritpaláknak, sőt még a trachytoknak és andesiteknek is. Jelen esetben valószínű, hogy az Aranyos hozta le a gránátnak legnagyobb mennyiségét, főképen a bi-